

M en R 2024/33

Hof Amsterdam 26 januari 2024, nr. 23-000420-22
(Van Die, Bruinsma, Van Heffen)
m.nt. R. Croes

(Art. 2 lid 1 aanhef en onder j Wvgs; art. 225 Sr)

ECLI:NL:GHAMS:2024:244

Forse geldboete voor wereldleider industriële verpakkingen wegens valsheid in geschrift. Geen normadressaat onder de WVGS: vrijspraak.

Nederlandse vestiging bracht vaten, die niet door de daarvoor geldende tests/keuringen waren gekomen, toch alsof dat wel zou zijn gebeurd in het verkeer. Daarmee zijn deze vaten valse geschriften geworden. Het hof oordeelt daarnaast dat de producent van verpakkingen die mede bestemd zijn voor het vervoer van gevaarlijke stoffen niet wordt aangemerkt als normadressaat onder de WVGS. Wel acht het hof het opmerkelijk dat de wetgever deze producent niet als zodanig heeft aangemerkt.

TEGENSPRAAK

Verkort arrest van het gerechtshof Den Haag, voor wat betreft de behandeling van deze zaak zittingsplaats Amsterdam, gewezen op het hoger beroep, ingesteld tegen het vonnis van de economische kamer van de rechtbank Rotterdam van 24 januari 2019 in de strafzaak onder parketnummer 10-997517-12 tegen

[verdachte],
[adres]

Onderzoek van de zaak

Dit arrest is gewezen naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep van 24 november 2023 en 12/26 januari 2024 en, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 422, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting in eerste aanleg. De verdachte en het openbaar ministerie hebben hoger beroep ingesteld tegen voormeld vonnis. Het hof heeft kennisgenomen van de vordering van de advocaat-generaal, hetgeen namens de verdachte naar voren is gebracht en hetgeen de raadsman heeft aangevoerd.

Ontvankelijkheid openbaar ministerie

De verdediging stelt dat sprake is van een dermate grote overschrijding van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) dat het openbaar ministerie niet-ontvankelijk dient te worden verklaard in de vervolging. Het hof zal hiertoe, gelet op hetgeen de Hoge Raad der Nederlanden in zijn jurisprudentie op dit punt heeft bepaald, niet overgaan. Een overschrijding van de redelijke termijn als vorenbedoeld komt eerst bij strafoplegging aan de orde.

Tenlastelegging

Gelet op de door de rechtbank toegelaten wijziging is aan de verdachte tenlastegelegd dat:

1. zij (voorheen als [verdachte]) in de periode van 1 januari 2010 tot en met 22 maart 2012 te Rotterdam, meermalen, althans eenmaal, opzettelijk in strijd met het bepaalde bij en/of krachtens de Wet vervoer gevaarlijke stoffen één of meer verpakkingen (vaten) ten behoeve van de opslag en/of het vervoer van gevaarlijke stoffen van de verpakkingsgroep(en) II en/of III heeft geproduceerd, in ieder geval met het vervoer van gevaarlijke stoffen rechtstreeks samenhangende handelingen heeft verricht zonder een of meer krachtens het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen in bijlage 1 (ADR) van de Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen gestelde regels in acht te nemen, door (telkens) in strijd met 4.1.1.3 van het ADR een of meer verpakkingen (vaten) te voorzien van een UN kenmerk, te weten [nummer] of [nummer] of [nummer], terwijl deze verpakking(en) niet overeenkwam(en) met het/ de ontwerptype(n), dat/die volgens de voorschriften van 6.1.5 van het ADR met succes was/waren beproefd aangezien (een) monster(s) uit de productie van die verpakking(en) bij herhaalde beproeving met inwendige druk als bedoeld in voorschrift 6.1.5.1.3 en de voorschriften van 6.1.5.5 van het ADR bleek/bleken te lekken en/of (telkens) in strijd met 6.1.3.14 van het ADR met het aanbrengen van een kenmerk volgens 6.1.3.1 van het ADR, te weten UN kenmerk [nummer] of [nummer] of [nummer], op een of meer in serie vervaardigde verpakkingen (vaten) te bevestigen dat deze overeenkwam(en) met het toegelaten constructietype en/of dat aan de voorwaarden, genoemd in de toelating werd voldaan, terwijl (een) monster(s) uit de productie van die verpakking(en) bij herhaalde beproeving met inwendige druk als bedoeld in voorschrift 6.1.5.1.3 en de voorschriften van 6.1.5.5 van het ADR bleek/bleken te lekken;
2. *primair* zij (voorheen als [verdachte]) op één of meer tijdstip(pen) in de periode van 1 januari 2010 tot en met 22 maart 2012 te Rotterdam, vaten bestemd voor opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen,

zijnde (telkens) geschriften die bestemd waren om tot bewijs van enig feit te dienen, valselijk heeft opgemaakt en/of vervalst, immers heeft zij, verdachte, (telkens) valselijk, in strijd met de waarheid, een UN kenmerk, te weten UN [nummer] of UN [nummer] of UN [nummer], op die vaten aangebracht, terwijl uit herhaalde beproeving(en) met inwendige druk als bedoeld in voorschrift 6.1.5.1.3 en de voorschriften van 6.1.5.5 van het ADR was gebleken dat deze vaten niet overeenkwamen met het bij dat/die UN kenmerk(en) behorende ontwerptype(n), zulks (telkens) met het oogmerk om die vaten als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;

2. subsidiair
zij (voorheen als [verdachte]) op één of meer tijdstip(pen) in de periode van 1 januari 2010 tot en met 22 maart 2012 te Rotterdam, op vaten bestemd voor opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen valselijk (een) UN kenmerk(en), te weten UN [nummer] of UN [nummer] of UN [nummer], zijnde (telkens) andere dan de in de artikelen 217 en 218 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde merken, die krachtens de Wet vervoer gevaarlijke stoffen op die goederen moeten of kunnen worden geplaatst, heeft geplaatst, immers was gebleken uit krachtens genoemde wet voorgeschreven herhaalde beproeving(en) met inwendige druk als bedoeld in voorschrift 6.1.5.1.3 en de voorschriften van 6.1.5.5 van het ADR dat deze vaten niet overeenkwamen met het bij dat/die UN kenmerk(en) behorende ontwerptype(n), zulks (telkens) met het oogmerk om die vaten te gebruiken of door anderen te doen gebruiken alsof het/de daarop geplaatste merk(en) echt en onvervalst waren. Voor zover in de tenlastelegging taal- en/of schrijffouten voorkomen, zal het hof deze verbeterd lezen. De verdachte wordt daardoor niet in de verdediging geschaad.

Vonnis waarvan beroep

Het vonnis waarvan beroep zal worden vernietigd, omdat het hof tot een andere bewezenverklaring komt van feit 2 dan de rechtbank.

Vrijspraak feit 1

Standpunt openbaar ministerie

Het Openbaar Ministerie stelt dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat de verdachte niet kan worden aangemerkt als normadressaat op grond van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS).

De WVGS is in 2006 gewijzigd, waarbij het aantal normadressaten is uitgebreid. De WVGS ziet daardoor op iedereen die handelingen verricht die verband houden met het vervoer van gevaarlijke stoffen. Een belangrijke schakel in de vervoersketen is de verpakking van de gevaarlijke stoffen. Verantwoordelijk voor deze verpakkingen is naast de verpakker, die specifiek wordt genoemd onder artikel 2, eerste lid, onderdeel f van de WVGS, de producent van de verpakking. Zeker als diegene specifiek voor gevaarlijke stoffen verpakkingen produceert. In de kamerstukken wordt ook expliciet genoemd dat alle partijen die betrokken zijn bij het vervoer van gevaarlijke stoffen een zorgplicht hebben. De verdachte is producent van verpakkingen, waaronder specifieke verpakkingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. De handelingen van de verdachte vallen dan ook onder de reikwijdte van de WVGS, namelijk onder artikel 2, eerste lid, onderdeel j van de WVGS. Door middel van het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en de Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen (VLG) zijn de bijlagen A en B van het *Accord européen relatif au transport international des marchandises dangereuses par route* (hierna: het ADR) in de nationale wetgeving geïmplementeerd. In het ADR zijn voorschriften gegeven voor verpakkingen en de beproeving van verpakkingen. De verdachte handelde in strijd met artikel 5 van de WVGS, nu zij niet de regels van het ADR naleefde ten aanzien van haar verpakkingen, waarop het UN-kenmerk was geplaatst.

Standpunt verdediging

De verdediging stelt dat het oordeel van de rechtbank dat een producent van verpakkingen niet onder de WVGS valt juist is en voldoende en begrijpelijk is gemotiveerd.

Beoordeling hof

Met de rechtbank is het hof van oordeel dat de verdachte geen normadressaat is en derhalve niet wettig en overtuigend kan worden bewezen hetgeen de verdachte onder 1 is tenlastegelegd, zodat de verdachte hiervan moet worden vrijgesproken. Het hof neemt daarbij de overwegingen van de rechtbank ten aanzien van feit 1 als volgt over en vult deze aan.

Blijkens de tenlastelegging wordt de verdachte verweten handelingen te hebben verricht die vallen onder de WVGS. De WVGS ziet op het vervoer van gevaarlijke stoffen over land, spoor en binnenwateren. Deze wet is nader uitgewerkt in het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en in ministeriële regelingen waaronder de Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen. Door middel van deze regeling worden de internationale vervoersvoorschriften geïmplementeerd, waaronder het ADR voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over land. De gedachte hierbij is de veiligheid van de gehele (internationale) keten te garanderen en (aanvullend) te kunnen handelen indien de (internationale) ontwikkelingen op het gebied van gevaarlijke stoffen en/of de omgeving daartoe nopen, zoals blijkt uit de verderop in de tekst genoemde memorie van toelichting

In artikel 2, eerste lid, onder a tot en met j van de WVGS is opgenomen waarop deze wet van toepassing is. Niet ter

discussie staat dat de verdachte als producent van verpakkingen (thans) niet valt onder de onder a tot en met i genoemde normadressaten van artikel 2, eerste lid, van de WVGS. De vraag is of de verdachte wel valt onder artikel 2, eerste lid, onderdeel j van de WVGS, dat als onderdeel in 2006 is toegevoegd aan artikel 2, eerste lid, van de WVGS. Artikel 2, eerste lid, aanhef en onder j van de WVGS luidt als volgt:

“1. Deze wet is van toepassing op:
(...)

- j. de overige met het vervoer van gevaarlijke stoffen rechtstreeks samenhangende handelingen, waaronder de beveiliging van de vervoersketen, voor zover daaromtrent bij of krachtens algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 3, regels zijn gesteld.”

De toevoeging van onderdeel j hield onder meer verband met de herstructurering van het ADR, waarbij in het ADR het aantal normadressaten is uitgebreid. Daardoor ontstond de noodzaak ook de reikwijdte van de WVGS uit te breiden. De Memorie van Toelichting bij de wetswijziging (Kamerstukken 112005-2006, 30 328, nr. 3) vermeldt, voor zover van belang, daarover:

“Tijdens de herstructurering is echter ook het aantal normadressaten in de verdragen uitgebreid. Hiermee wordt bedoeld op de betrokkenen die bepaalde veiligheidsplichten hebben ingevolge het verdrag. Vóór de herstructurering lag de verantwoordelijkheid voor de naleving van de verschillende verplichtingen bij de afzender en de vervoerder. Na de herstructurering is dit niet langer uitsluitend het geval. In veel gevallen is nauwkeurig omschreven bij wie de verantwoordelijkheid voor de naleving van bepaalde verplichtingen van de internationale vervoersregeling ligt. Daarbij gaat het om meer adressaten dan thans op grond van deze wet kunnen worden aangesproken. Voor een deel zijn deze adressaten, zoals de belader, de verpakker, de vuller en de exploitant, expliciet vermeld in de delen 1 van het ADR, ADN¹ en RID². Voor een ander deel liggen adressaten impliciet besloten in die internationale vervoersregeling. Bijvoorbeeld de fabrikant van een motorvoertuig voor wat betreft de typegoedkeuring. De reikwijdte van de huidige wet, omschreven in artikel 2, is echter onvoldoende om te kunnen voldoen aan de nieuwe reikwijdte van de volkenrechtelijke en Europeesrechtelijke verplichtingen.” (p. 3)

“Zoals hierboven aangegeven waren [het hof verstaat: voorheen] vooral de afzender (degene die gevaarlijke stoffen ten vervoer aanbiedt) en de vervoerder verantwoordelijk voor de naleving van de gestelde internationale vervoersvoorschriften. Dit gold ook indien bijvoorbeeld een ondeugdelijke verpakking in een vervoermiddel werd

aangetroffen. In dat geval richtte het optreden van een inspecterend ambtenaar zich met name tegen de afzender of de vervoerder. Krachtens de nieuw gestructureerde internationale vervoersregeling is het thans echter mogelijk bijvoorbeeld de onderneming die de gevaarlijke goederen verpakt aan te spreken op een ondeugdelijke verpakking (zie randnummer 1.4.3.2 juncto randnummer 1.2.1 van het ADR).” (p. 3-4)

“Met de toevoeging van een aantal specifieke adressaten in de internationale reglementen, is tevens de aandacht voor het materiaal waarmee deze nieuwe adressaten in aanraking komen, vergroot. (...) De gevolgen voor het bedrijfsleven zijn hierbij tweërlei: aan de ene kant worden meer partijen geraakt door de WVGS, maar aan de andere kant wordt de vervoerder niet meer aangesproken op handelingen waarop hij zelf geen invloed kan uitoefenen. De verantwoordelijkheid wordt nu expliciet neergelegd bij degene die de betrokken handelingen in de vervoersketen verricht. Terwijl dit enerzijds meer strookt met het principe om de verantwoordelijkheid te leggen bij degenen die de handelingen daadwerkelijk verrichten (dit principe wordt ook erkend binnen de betrokken lidstaten), komt het anderzijds de handhaafbaarheid van de regelgeving niet aanstonds ten goede, aangezien veel van deze handelingen voor het aanvangen van het daadwerkelijke transport verricht worden en dus in het buitenland plaatsvinden. Vanuit de gedachte risico's te beperken gezien is het zinvol deze mensen expliciet aan te spreken. Wanneer in het begin van de vervoersketen zorgvuldig met de gevaarlijke stoffen wordt omgegaan, wordt de kans op een ongeval of incident later immers evenredig minder. Nationaal is het punt van handhaving vanzelfsprekend veel minder een probleem. Het uitgangspunt wordt hierbij het goed aanzetten tot naleving. Een verpakker die weet dat hij wordt aangesproken als blijkt dat de gevaarlijke stof afkomstig van hem niet goed is verpakt, zal meer dan voorheen inzet tonen om dit soort problemen te voorkomen.” (p. 6-7)

“Niet uitgesloten is overigens dat de verdere ontwikkeling en harmonisering van de internationale voorschriften en de ontwikkeling van stoffen, categorieën en verpakkingen, het noodzakelijk maakt nieuwe adressaten op te nemen in de internationale voorschriften. Hoogstwaarschijnlijk zullen er bijvoorbeeld nieuwe, veiliger verpakkingen voor de verschillende stoffen worden ontwikkeld, die vervolgens worden vereist in de internationale voorschriften. Vooral nog is in dit wetsvoorstel voor wat betreft materiaal en adressaten aangesloten bij de definities die nu worden aangehouden in de internationale voorschriften. Het is echter ondoenlijk om bij alle te verwachten verbeteringen in de internationale regelgeving de nationale wetgeving telkens aan te passen op het niveau van wet of algemene maatregel van bestuur. De internationale voorschriften worden immers aangepast om de twee jaar. Er is daarom een restcategorie opgenomen in artikel 2, te weten onderdeel j, waarbij het mogelijk wordt nieuwe ontwikkelingen tijdig te implementeren zonder daarvoor de wet te moeten wijzigen.” (p. 7)

1 Hof: Accord Européen relatif au Transport International des Marchandises Dangereuses par voie de Navigation du Rhin – het (voormalige) Europees verdrag over het internationaal vervoer van gevaarlijke goederen over de Rijn.
2 Hof: Reglement betreffende het internationaal spoorwegvervoer van gevaarlijke goederen.

“Voorop staat dat de uitbreiding van de handelingen waarop de WVGS ziet, alleen nodig en wenselijk is voor zover die handelingen direct verband houden met het vervoer van gevaarlijke stoffen. (...) Een en ander kan bijvoorbeeld geïllustreerd worden aan de hand van de voorschriften betreffende het verpakken van gevaarlijke stoffen. De uitbreiding van de WVGS in deze beoogt de verpakker verantwoordelijk te maken voor zijn onderdeel in het vervoersproces, waarop hij als enige directe invloed heeft. De voorschriften ter zake geven verder aan welke verpakking moet worden gebruikt voor een stof wanneer deze moet worden vervoerd.” (p. 7-8)

” Artikel 2, eerste lid, onderdeel j

Hiervoor werd reeds kort ingegaan op de noodzaak een restcategorie op te nemen in artikel 2. Dit onderdeel maakt het mogelijk de internationale ontwikkelingen te implementeren, die zowel via verdragen als via richtlijnen van de Europese Unie verplicht moeten worden opgenomen in de nationale wet- en regelgeving. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan de positie van de importeur die feitelijk en contractueel verantwoordelijk is voor het importeren van gevaarlijke stoffen en daarom ook eisen kan stellen in het buitenland, waar een vervoerder dat niet kan. Ook is in de internationale gremia een steeds groeiende aandacht voor het «security-aspect» van de veiligheid.” (p. 11)

Uit hetgeen hiervoor is opgenomen volgt dat de wetgever met de restcategorie neergelegd in artikel 2, eerste lid, onder j van de WVGS heeft beoogd de implementatie van toekomstige internationale vervoersvoorschriften in de Nederlandse regelgeving te vereenvoudigen. Noch vóór 2006, noch na 2006 zijn producenten van verpakkingen bestemd voor het vervoer van gevaarlijke goederen, zoals de verdachte, expliciet als normadressaat toegevoegd in internationale regelgeving. Evenmin zijn hieromtrent bij of krachtens algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 3 van de WVGS, regels gesteld.

Dat de producent van verpakkingen voor (onder meer) gevaarlijke stoffen thans niet expliciet is opgenomen als normadressaat onder de WVGS – en, zoals hiervoor is weergegeven, de wetgever kennelijk ook niet beoogd heeft de producent van de verpakkingen onder de reikwijdte van de WVGS te brengen – is naar het oordeel van het hof opvallend. Uit de Memorie van Toelichting en de considerans van de WVGS volgt dat om te vallen onder de reikwijdte van de WVGS er een direct verband moet bestaan tussen de handelingen en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Uitbreiding van de WVGS wordt alleen nodig en wenselijk geacht voor zover die handelingen direct verband houden met het vervoer van gevaarlijke stoffen. Zo is de verpakker onder de reikwijdte van de WVGS gebracht, waarbij uitdrukkelijk is overwogen dat deze handeling niet per definitie een vervoershandeling is, zodat “het onderbrengen daarvan in de WVGS noodzaakt tot een uitbreiding van de reikwijdte van de WVGS. Deze uitbreiding wordt beperkt tot het verpakken ten behoeve van het vervoer.” (*Kamerstukken 2005/06, 30 328, nr. 3, p. 9*). Hoewel de handelingen van de producent van de verpakkingen, mede bestemd voor het vervoer van

gevaarlijke stoffen, verder zijn verwijderd van het vervoer dan de handelingen van de verpakker ten behoeve van vervoer, is naar het oordeel van het hof wel sprake van het hiervoor genoemde directe verband. Als er iemand direct invloed heeft op de veiligheid van voor het vervoer te gebruiken verpakkingen, is dat toch de producent daarvan wel. Het gaat hier immers om verpakkingen die specifiek (mede) bestemd zijn om gevaarlijke goederen in te vervoeren, een schakel die noodzakelijk is voor het vervoer en van grote invloed is op het veilig vervoeren van gevaarlijke stoffen.

Naar het oordeel van het hof is het ook niet zo dat de nationale wetgever de producent van (mede) voor vervoer van gevaarlijke stoffen bestemde verpakkingen niet onder de reikwijdte van de nationale wetgeving (de WVGS) heeft kunnen brengen omdat deze in de internationale regelgeving niet expliciet staat opgenomen. In de Memorie van Toelichting staat immers terecht dat een aantal van de normadressaten in het ADR expliciet wordt genoemd en dat deze voor een deel impliciet besloten liggen in internationale vervoersregelgeving. In dat kader wordt de producent van een motorvoertuig genoemd voor wat betreft het type goedkeuring. Het hof ziet hierin overeenkomsten met de producent van verpakkingen die (mede) specifiek bedoeld zijn om gevaarlijke stoffen in te vervoeren. Verder wordt in de Memorie van Toelichting overwogen dat de reden van de uitbreiding van het aantal normadressaten in het ADR is, dat niet alleen de vervoerder en de verzender aansprakelijk kunnen worden gehouden, maar dat de verantwoordelijkheid wordt neergelegd bij degene die daadwerkelijk de handelingen verricht. Zo wordt voorkomen dat een vervoerder aansprakelijk wordt gehouden voor handelingen waar hij zelf geen invloed op heeft. Gelet op het voorgaande acht het hof het niet uitgesloten dat op grond van het ADR de producent van verpakkingen (mede) specifiek bedoeld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen als normadressaat kan worden aangemerkt. De producent van verpakkingen bestemd voor het vervoer van gevaarlijke stoffen heeft immers een cruciale rol bij het veilig vervoeren van die gevaarlijke stoffen. In het ADR staan ook specifieke eisen waaraan de verpakkingen van gevaarlijke stoffen dienen te voldoen. Daar komt bij dat het voor de verpakker en vervoerder niet (altijd) mogelijk is te zien of een verpakking wel of niet voldoet aan die eisen, zeker wanneer een verpakking een opschrift draagt waaruit kan worden opgemaakt dat de verpakking is gemaakt conform de vereisten van het ADR. Het is ook de producent die verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de verpakking. Wat er ook zij van het vorenstaande, de nationale wetgever heeft klaarblijkelijk bewust de producent van verpakkingen die (mede) bestemd zijn voor het vervoer van gevaarlijke stoffen tot nu toe niet onder de reikwijdte van de WVGS gebracht. Deze producent wordt ook niet expliciet als normadressaat in de internationale regelgeving aangemerkt. Het hof is met de rechtbank van oordeel dat onder die omstandigheden het aanmerken van de producent van een verpakking als normadressaat van de WVGS een te ruime uitleg van de wet zou inhouden en overigens strijd zou opleveren met het lex certa-beginsel.

Het hof komt dan ook tot de conclusie dat de verdachte als producent van verpakkingen geen normadressaat is van de WVGS. Het onder 1 ten laste gelegde is daarom niet wettig en overtuigend bewezen. De verdachte zal daarvan worden vrijgesproken.

Overwegingen feit 2

Standpunt openbaar ministerie

Het openbaar ministerie stelt dat het tenlastegelegde onder 2 primair wettig en overtuigend bewezen kan worden verklaard, waarbij de in de tenlastelegging genoemde vaten bestemd voor opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen, kunnen worden aangemerkt als (vals of vervalst) geschrift in de zin van artikel 225 van het Wetboek van Strafrecht (Sr).

Standpunt verdediging

De verdediging stelt zich op het standpunt dat de verdachte van de ten laste gelegde valsheid in geschrift moet worden vrijgesproken.

De verdediging stelt allereerst dat een stalen vat met daarop een UN-kenmerk niet kan worden aangemerkt als een geschrift als bedoeld in artikel 225 Sr. De gegevensdrager domineert dan de leesbare tekst, aldus de raadsman. Taalkundig is dit geen "geschrift" dat valselijk kan worden opgesteld of worden vervalst. Het is bovendien vreemd om aan een (gebruiks)voorwerp met enige tekst of code het karakter van "geschrift" toe te kennen. De casus in de uitspraak van de Hoge Raad van 16 juni 2016 (ECLI:NL:HR:2016:1174) wijkt af van de onderhavige situatie omdat in dat geval barcodes waren aangebracht op stickers, die weer op producten waren geplakt en de sticker – en dus niet het onderliggende product – als geschrift werd aangemerkt. In de onderhavige zaak kan het UN-kenmerk niet worden losgemaakt van het vat en dus kan dit niet zelfstandig als geschrift worden aangemerkt. Dat het te ver gaat om een vat met een UN-kenmerk als geschrift aan te merken volgt ook uit de beslissing van de Hoge Raad van 1931 (Hoge Raad 15 juni 1931, NJ 1933, p. 49) waarin wordt geoordeeld dat een chassisnummer ingeslagen in een onderdeel van een motor, nooit een geschrift kan zijn in de zin van artikel 225 Sr.

Daarnaast heeft het UN-kenmerk geen bewijsbestemming, omdat dit kenmerk niet de garantie geeft dat een vat de hydraulische druktest kan doorstaan. Dat géén van de verpakkingen mag lekken, volgt ook niet uit het ADR. Ook kan uit de omstandigheid dat de onderzochte vaten niet voldeden aan de hydraulische druktest niet worden afgeleid dat deze vaten niet aan het ontwerptype voldeden.

Voorts dient de verdachte te worden vrijgesproken omdat geen sprake is van opzet op het tenlastegelegde. De verdachte verkeerde in de gerechtvaardigde veronderstelling dat zij aan de vereisten voor het voeren van het kenmerk voldeed.

Tot slot heeft de verdediging gesteld dat de verklaring van [directeur] niet kan worden gebruikt voor het bewijs nu hem geen cautie is gegeven voorafgaand aan die verklaring.

Daaruit blijkt overigens niet van wetenschap van [directeur] of de verdachte rechtspersoon over problemen met de vaten.

Beoordeling hof

Feiten en omstandigheden

Op 22 maart 2012 werd een doorzoeking uitgevoerd in het bedrijfspand van de verdachte en op het terrein rondom het bedrijfspand. Daarbij zijn de volgende vaten in beslag genomen:

- zeven vaten met UN-kenmerk [nummer] ;
- zes vaten met UN-kenmerk [nummer] ;
- zes vaten met UN-kenmerk [nummer] .

Van deze negentien vaten die in beslag zijn genomen, zijn er per productielijn (er waren drie productielijnen met respectievelijk de nummers [nummer] , [nummer] en [nummer]) drie vaten geselecteerd om de hydraulische druktest van randnummer 6.1.5 van het ADR te ondergaan. Hieruit bleek dat geen van de negen geteste vaten deze test met goed gevolg doorstond.

In de fabriek van de verdachte zijn daarnaast documenten in beslag genomen, waaronder gegevens over soortgelijke testen die in verschillende maanden in de jaren 2010, 2011 en 2012 zijn uitgevoerd. Daarbij is specifiek gekeken naar de testresultaten van de typen met de UN verpakkingen-kenmerken [nummer] , [nummer] en [nummer] . Uit de van die kenmerken nog beschikbare testresultaten over 2010 en 2011, in totaal dertien, blijkt dat geen van de geteste vaten de hiervoor bedoelde hydraulische druktest met goed gevolg heeft doorstaan.

Regelgeving

Voornoemde hydraulische druktest volgt uit het ADR waarin onder meer voorschriften staan voor de constructie en beproeving van verpakkingen. In het ADR 2011 – de geldende regelgeving ten tijde van het tenlastegelegde – staat over de kenmerken op verpakkingen en de hydraulische druktest onder meer het volgende:

"Chapter 6.1

REQUIREMENTS FOR THE CONSTRUCTION AND TESTING OF PACKAGINGS

6.1.3 Marking

NOTE 1: The marking indicates that the packaging which bears it corresponds to a successfully tested design type and that it complies with the requirements of this Chapter which are related to the manufacture, but not to the use, of the packaging.

(...)

NOTE 2: The marking is intended to be of assistance to packaging manufacturers, reconditioners, packaging users, carriers and regulatory authorities.

(...)

6.1.3.1 Each packaging intended for use according to the ADR shall bear markings which are durable, legible and placed in a location and of such a size relative to the packaging as to be readily visible.

(...)

6.1.3.14 Certification

By affixing marking in accordance with 6.1.3.1, it is certified that mass-produced packagings correspond to the approved design type and that the requirements referred to in the approval have been met.

(...)

6.1.5 Test requirements for packagings

6.1.5.1 Performance and frequency of tests

6.1.5.1.1 The design type of each packaging shall be tested as provided in 6.1.5 in accordance with procedures established by the competent authority allowing the allocation of the mark and shall be approved by this competent authority.

6.1.5.1.2 Each packaging design type shall successfully pass the tests prescribed in this Chapter before being used.

(...)

6.1.5.1.3 Tests shall be repeated on production samples at intervals established by the competent authority.

(...)

6.1.5.5 Internal pressure (hydraulic) test

(...)

6.1.5.5.6 Criterium for passing the test: no packaging may leak.

(...)"

In Nederland is de bevoegde autoriteit Tüv Rheinland Nederland B.V. (rechtsopvolger van TNO). Aan de goedkeuring van deze bevoegde autoriteit is de verplichting verbonden zich te houden aan de TNO-richtlijnen betreffende het kwaliteitsborgingssysteem voor de productie van de vaten. Hiermee wordt bedoeld de Tüv richtlijn 01, voorheen TNO richtlijn 01. Uit het aanhangsel bij deze richtlijn 'P01': *Minimale eisen aan het kwaliteitsborgingssysteem bij de productie van verpakkingen*, volgt onder meer dat iedere maand per productielijn (met minimaal een vat) een hydraulische drukproef wordt uitgevoerd.

Kortom, op grond van het ADR moet een ontwerptype (of constructietype) van een verpakking voldoen aan bepaalde eisen en als hieraan wordt voldaan wordt een kenmerk toegekend. Dit kenmerk kan op alle verpakkingen die overeenkomstig het ontwerptype zijn vervaardigd worden aangebracht. Naast dat het ontwerptype de beproevingen zoals opgenomen in het ADR goed moet doorstaan moeten vervolgens ook met tussenpozen de beproevingen worden herhaald met monsters uit de productie. Hieronder valt ook de hydraulische druktest, die iedere maand per productielijn diende te worden uitgevoerd en waarbij het criterium geldt dat geen verpakking mag lekken.

De verdachte wordt onder feit 2 primair verweten dat zij opzettelijk UN-kenmerken heeft aangebracht op vaten die niet aan de vereisten van het ADR voor het aanbrengen van deze kenmerken voldeden, omdat niet aan de vereiste hydraulische druktest van randnummer 6.1.5.5. van het ADR werd voldaan.

Geschrift in de zin van artikel 225 van het Wetboek van Strafrecht

Het hof ziet zich allereerst voor de vraag gesteld of een vat waarop een UN-kenmerk is aangebracht een geschrift is in de zin van artikel 225 Sr.

Een geschrift is een weergave van al dan niet dadelijk leesbare tekens die in min of meer duurzame vorm zijn neergelegd (conclusie mr. E.J. Hofstee ten behoeve van het zogenoemde barcode-arrest, ECLI:NL:PHR:2016:476). Voor zover relevant haalt Hofstee in zijn conclusie het volgende aan uit Noyon/Langemeijer/Remmeling ten aanzien van een geschrift:

"Het geschrift moet in de meest uitgebreide betekenis genomen worden. In deze zin ook de memorie van toelichting bij art. 225: geschrift omvat alle in letter- of cijferschrift gestelde stukken, en minister Modderman in de Tweede Kamer: het maakt geen verschil of de letters, cijfers enz. gesteld zijn door de hand ofwel door de drukpers of door welk ander werktuig ook. Dus ook de kerfstok – het bewijsmiddel van het oude art. 1924 BW voor kleine leveranties – zou hieronder kunnen vallen. De wetsgeschiedenis geeft derhalve steun aan de opvatting dat het begrip 'geschrift' extensief moet worden geïnterpreteerd; het gaat immers om de weergave van (letter en cijfer)tekens en niet zo zeer om de vorm waarin of de manier of materie waarop die tekens zijn vastgelegd. Deze door de wetgever gewenste ruime uitleg is in de doctrine en de rechtspraak gevolgd.

(...)

De vorm waarin of de manier waarop 'tekens' zijn vastgelegd, is dus niet van groot belang. Wel relevant is dat die vastlegging een zekere duurzaamheid heeft: Dat ligt in 'geschrift' besloten, al stelt de Hoge Raad daaraan gezien zijn arrest van 1991 (hof: HR 15 januari 1991, NJ 1991/668) geen hoge eisen. Het moet dus gaan om gegevens die zijn vastgelegd en enige tijd – al dan niet met gebruikmaking van een hulpmiddel – te 'lezen' moeten zijn. Schrift – in de meer letterlijke betekening van het woord – veronderstelt kenbaarheid uit tekens (letters, cijfers enz.) op een stuk materie, meestal papier maar het kan ook linnen, hout, metaal enz. zijn en tegenwoordig dus ook een computerscherm of het scherm van een mobiele telefoon."

In aanvulling op het vorenstaande slaat het hof nog acht op een ander door Noyon/Langemeijer/Remmeling genoemd voorbeeld van de door de doctrine en rechtspraak gevolgde door de wetgever gewenste ruime uitleg van 'geschrift': een stempel kan ook als zodanig worden aangemerkt (HR 4 oktober 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZD1115, NJ 1995/228).

Het hof is van oordeel dat een stalen vat met daarop aangebracht een UN-kenmerk kan worden aangemerkt als een geschrift in vorenbedoelde zin. De UN-kenmerken bestaan uit leesbare tekens, letters en cijfers, die in duurzame vorm zijn neergelegd, namelijk ingeperst op permanente wijze in het vat. Dit is overigens ook conform het vereiste van het ADR dat elke verpakking, bestemd voor het gebruik volgens het ADR, moet zijn voorzien van kenmerken, die duurzaam en leesbaar zijn en die op een zodanige plaats en in een

zodanige grootte in verhouding tot de verpakking zijn aangebracht, dat zij gemakkelijk zichtbaar zijn (randnummer 6.1.3.1 van het ADR).

De stellingen van de verdediging dat een stalen vat met daarop een UN-kenmerk niet kan worden aangemerkt als geschrift omdat dit taalkundig niet gezien wordt als een geschrift en omdat een vat een gebruiksvoorwerp is, worden door het vorenstaande weerlegd. Ook de stelling dat de stalen vaten in kwestie niet kunnen kwalificeren als geschriften in de zin van artikel 225 Sr omdat het voorwerp in kwestie (het vat) de leesbare tekst daarop domineert, volgt het hof niet. De enkele omstandigheid dat het gaat om een relatief klein UN-kenmerk ten opzichte van een relatief groot voorwerp rechtvaardigt niet de conclusie dat er geen sprake kan zijn van een geschrift. Dergelijke eisen over de omvang en verhouding van de tekens versus de het voorwerp waarop die zijn aangebracht volgen niet uit de wet of jurisprudentie. De grootte van de tekens ten opzichte van het voorwerp waarop die zijn aangebracht, is dan ook niet van doorslaggevende betekenis.

De verdediging stelt verder dat een UN-kenmerk op een vat gelijk kan worden gesteld met een chassisnummer ingeslagen in een motorblok en dat, nu de Hoge Raad in 1931 oordeelde (Hoge Raad 15 juni 1931, *NJ* 1933, p. 49) dat een chassisnummer niet (nooit) als een geschrift kan worden aangemerkt, ook het UN-kenmerk op een vat niet als zodanig kan worden aangemerkt. Dit behoeft echter wat het hof betreft niet tot een andere uitkomst te leiden. De Hoge Raad heeft in vorengenoemd arrest bepaald dat een in een auto aangebracht chassisnummer geen geschrift in de zin van artikel 225 Sr kan zijn. Wil enige duurzame vastlegging van leesbare tekens als geschrift in de zin van artikel 225 Sr kwalificeren, dan zal er sprake moeten zijn van 'een geschrift dat bestemd is om tot bewijs van enig feit te dienen'. Aan dit laatste vereiste voldoet een chassisnummer niet. Het gaat daarbij immers om een nummer bedoeld ter identificatie van het chassis van het voertuig. Bij een UN-kenmerk gaat het om een combinatie van cijfers en letters die niet dient ter identificatie van een vat, verschillende vaten kunnen immers hetzelfde UN-kenmerk hebben, maar om een opschrift dat informatie geeft over de kwaliteit van het vat en de wijze van productie. Op de bewijsbestemming van het opschrift op de vaten gaat het hof hierna nog verder in. Voor zover ten slotte het hier aan de orde zijnde keurmerk ook zou kunnen kwalificeren als een merk in de zin van artikel 219 Sr, maakt dit niet dat geen sprake meer kan zijn van een geschrift in de zin van artikel 225 Sr. Daarvoor is relevant dat artikel 219 Sr geen *lex specialis* is ten opzichte van artikel 225 Sr. Het hof komt overigens door de wijze van ten laste leggen en nu het primaire feit bewezen zal worden verklaard, niet toe aan de beoordeling van de vraag of sprake is van handelen in strijd met artikel 219 Sr. Gelet op het voorgaande concludeert het hof dat de vaten met UN-kenmerken die in de tenlastelegging zijn genoemd telkens kunnen worden aangemerkt als een geschrift in de zin van artikel 225 Sr.

Bewijsbestemming

De verdediging heeft zich op het standpunt gesteld dat de vaten met de daarop aangebrachte UN-kenmerken geen bewijsbestemming hebben, nu dit UN-kenmerk geen garantie biedt. Dit verweer wordt verworpen. In het ADR staat dat door middel van een kenmerk, waaronder UN-kenmerken, op de verpakking wordt aangegeven dat deze verpakking overeenkomt met een ontwerptype dat met succes de beproevingen heeft doorstaan en dat de verpakking overeenkomt met (hoofdstuk 6 van) het ADR voor zover dit betreft de fabricage (onderdeel 6.1.3 van het ADR). In onderdeel 6.1.3.14 van het ADR staat ook dat met het aanbrenge van de kenmerken volgens 6.1.3.1 wordt bevestigd dat de in serie vervaardigde verpakkingen overeenkomen met het goedgekeurde ontwerptype en dat aan de voorwaarden, genoemd in de goedkeuring, is voldaan. De UN-kenmerken op de verpakking geven dus aan dat de verpakking overeenkomt met het ontwerptype dat onder meer met succes de hydraulische druktest heeft doorstaan en dat de verpakking overeenkomt met het ADR wat betreft de fabricage. Verschillende afnemers van de vaten hebben daarnaast verklaard dat de UN-kenmerken voor hen van groot belang zijn omdat zij voor het vervoer van gevaarlijke stoffen gebruik moeten maken van de specifiek voor de te vervoeren stof vereiste vaten met UN-kenmerk, waaronder de in de tenlastelegging genoemde vaten. De afnemers ontleenden dus vertrouwen aan de UN-kenmerken op de vaten en mochten dat ook doen. De onderhavige geschriften zijn dan ook bestemd om tot bewijs van enig feit te dienen.

Valselijk opgemaakt

De verdediging stelt voorts dat geen sprake kan zijn van een vals geschrift omdat de verdachte bevoegd was het UN-kenmerk te gebruiken. Aan de omstandigheid dat de in de tenlastelegging genoemde vaten de druktest niet doorstonden, kan niet de conclusie worden verbonden dat deze vaten niet overeenkwamen met het ontwerptype. Het hof volgt dit standpunt niet. Uit de te bezigen bewijsmiddelen volgt dat negen van de negentien op 22 maart 2012 inbeslaggenomen vaten van de productielijnen 2573, 1572 en 1086 zijn getest en dat géén van deze vaten de druktest heeft doorstaan. Uit de administratie over 2010 en 2011 – voor zover nog aanwezig – blijkt ten aanzien van de vereiste periodieke beproevingen van de monsters uit de productielijnen 2573, 1572 en 1086, dat géén van deze herhaaldelijke beproevingen succesvol was. Hieruit volgt een beeld dat de geproduceerde vaten van deze drie productielijnen structureel niet voldeden aan de druktest, waar het goedgekeurde ontwerptype wel voldeed. Dit beeld wordt bevestigd door de verklaring van [medewerker], voormalig kwaliteitsmedewerker bij de verdachte, die verklaart dat van de typen waar Y op stond, de vaten de hydraulische test nooit haalden in de jaren 2009, 2010 en 2011.

Daar komt bij dat [directeur], directeur van de verdachte, op het moment dat een verbalisant in september 2012 telefonisch aan hem de resultaten van de testen van de politie doorgaf, verklaarde dat het een bekend probleem was dat niet alle open head vaten – waar het hier om gaat – de

hydraulische druktest doorstonden. Dat [directeur] voorafgaand aan dat gesprek niet de cautie heeft gekregen, maakt niet dat zijn verklaring op dit punt niet voor het bewijs zou kunnen worden gebruikt. Niet is immers gebleken dat aan [directeur] vragen zijn gesteld in dat gesprek die bezwaarlijk anders kunnen worden opgevat dan als vragen betreffende zijn betrokkenheid, dan wel de betrokkenheid van de verdachte, bij een geconstateerd strafbaar feit ten aanzien waarvan hij/de verdachte als verdachte was aangemerkt. Het hof concludeert uit de weergave van dit gesprek in het desbetreffende proces-verbaal van ambtshandeling (1209271600.AMB) door de verbalisant – welke weergave als zodanig niet wordt betwist – dat er kennelijk sprake was van een spontane mededeling van de kant van [directeur]. Dit betekent dat er geen sprake was van een verhoorsituatie, zodat de daarvoor geldende waarborgen als bedoeld in artikel 29, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering (Sv) niet aan de orde waren. Van een vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv is daarom geen sprake, zodat bewijsuitsluiting niet aan de orde is.

Op grond van het voorgaande komt het hof tot het oordeel dat gedurende een langere periode sprake was van een bestendig productieproces waarbij de geproduceerde vaten de periodiek hydraulische drukproeven niet doorstonden. Niet gebleken is dat naar aanleiding van de mislukte testen en/of de kennis van de problemen met de druktest/het productieproces, binnen de rechtspersoon structureel maatregelen zijn getroffen om te zorgen dat de geproduceerde vaten wel aan de hydraulische druktest zouden voldoen.

Het hof benoemt nog eens dat in het politieonderzoek 19 geproduceerde vaten onder de verdachte in beslag zijn genomen, dat er daarvan negen zijn onderworpen aan een hydraulische druktest, die geen van de negen (dus 100 procent) doorstond. Op grond van het voorgaande acht het hof volstrekt onaannemelijk de door de verdediging geopperde, maar niet onderbouwde mogelijkheid dat dit resultaat het gevolg zou kunnen zijn van toepassing van een verantwoordte foutmarge. Deze in de tenlastelegging bedoelde negen vaten waren dus ten onrechte voorzien van het UN-kenmerk, waardoor ze als valse geschriften kunnen worden aangemerkt.

Opzet

Niet ter discussie staat dat het aanbrenge van het UN-kenmerk op de vaten die in geschil zijn een gedraging is die aan de verdachte kan worden toegerekend. Deze handeling is onderdeel van het productieproces en werd verricht door personen die in dienst waren van de verdachte. Het past daarom in de normale bedrijfsvoering van de verdachte. De handelingen zijn de verdachte bovendien dienstig geweest in het door haar uitgeoefende bedrijf: vaten met een UN-kenmerk vertegenwoordigen een hogere economische waarde voor de verdachte dan vaten zonder dat kenmerk. Het hof is voorts van oordeel dat de verdachte opzet had op het valselijk opmaken van de vaten door deze te voorzien van het UN-kenmerk, terwijl die vaten de hydraulische druktest niet doorstonden. De verdachte was ervan op de hoogte dat de geproduceerde vaten de druktest niet

haalden, zo blijkt uit de testresultaten over de jaren 2010 en 2011 – voor zover nog aanwezig – en uit de verklaringen van [medewerker] en [directeur]. De over die jaren uitgevoerde audits waaraan de verdachte refereert, maken die wetenschap niet anders. Zoals hiervoor is overwogen is niet gebleken dat naar aanleiding van de mislukte testen en/of de kennis van de problemen met de druktest/het productieproces, binnen de rechtspersoon structureel maatregelen zijn getroffen om te zorgen dat de geproduceerde vaten wel aan de hydraulische druktest zouden voldoen. Evenmin is bij de bevoegde instantie gemeld dat de periodiek geteste vaten uit de productielijn – anders dan het ontwerptype – niet voldeden aan de druktest. Uit deze feitelijke gang van zaken leidt het hof af dat de verdachte opzet had op het valselijk opmaken van de vaten.

Het hof acht het onder 2 primair tenlastegelegde dan ook wettig en overtuigend bewezen.

Bewezenverklaring

Het hof acht wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte het onder 2 primair tenlastegelegde heeft begaan, met dien verstande dat:

2. primair

zij (voorheen als [verdachte]) op 21 maart 2012 te Rotterdam,

vaten bestemd voor opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen,

zijnde telkens geschriften die bestemd waren om tot bewijs van enig feit te dienen,

valselijk heeft opgemaakt,

immers heeft zij, verdachte, telkens valselijk, in strijd met de waarheid, een UN kenmerk, te weten

[nummer] en

[nummer] en

[nummer],

op die vaten aangebracht,

terwijl uit herhaalde beproevingen met inwendige druk als bedoeld in voorschrift 6.1.5.1.3 en de voorschriften van 6.1.5.5 van het ADR was gebleken dat deze vaten niet overeenkwamen met het bij die UN kenmerken behorende ontwerptypen,

zulks telkens met het oogmerk om die vaten als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken.

Hetgeen onder 2 primair meer of anders is tenlastegelegd, is niet bewezen. De verdachte moet hiervan worden vrijgesproken.

Het bewezenverklaarde is gegrond op de feiten en omstandigheden die in de bewijsmiddelen zijn vervat, zoals deze na het eventueel instellen van beroep in cassatie zullen worden opgenomen in de op te maken aanvulling op dit arrest.

Strafbaarheid van het bewezenverklaarde

Geen omstandigheid is aannemelijk geworden die de strafbaarheid van het onder 2 primair bewezenverklaarde uitsluit, zodat dit strafbaar is.

Het onder 2 primair bewezenverklaarde levert op:
valsheid in geschrift, begaan door een rechtspersoon, meermalen gepleegd.

Strafbaarheid van de verdachte

De verdachte is strafbaar, omdat geen omstandigheid aan nemelijk is geworden die de strafbaarheid ten aanzien van het onder 2 primair bewezenverklaarde uitsluit.

Oplegging van straf

De economische kamer van de rechtbank Rotterdam heeft de verdachte voor het in eerste aanleg onder 2 primair bewezenverklaarde veroordeeld tot een geldboete ter hoogte van € 40.000,00.

De advocaat-generaal heeft gevorderd dat de verdachte voor het onder 1 en 2 primair tenlastegelegde zal worden veroordeeld tot een geldboete ter hoogte van € 55.000,00.

De verdediging heeft voor het geval het hof overgaat tot een veroordeling gevraagd artikel 9a Sr toe te passen.

Beoordeling hof

Het hof heeft in hoger beroep de op te leggen straf bepaald op grond van de ernst van de feiten en de omstandigheden waaronder deze zijn begaan en gelet op de draagkracht van de verdachte. Het hof heeft daarbij in het bijzonder het volgende in beschouwing genomen.

De verdachte heeft UN-kenmerken op vaten aangebracht en deze vaten op de markt gebracht, terwijl zij wist dat de vaten niet door de hydraulische druktest kwamen. Door het aanbrenge van de kenmerken heeft de verdachte ten onrechte het vertrouwen gewekt dat deze vaten geschikt waren voor het verpakken en vervoeren van gevaarlijke stoffen. Het gebruik van dergelijke vaten die niet aan de eisen voldoen kan ernstige gevolgen hebben voor mens en milieu. Bovendien doet de handelwijze van de verdachte afbreuk aan het vertrouwen dat men mag stellen in een dergelijk UN-kenmerk. Dit zijn buitengewoon ernstige feiten. Ook in hoger beroep heeft de verdachte de laakbaarheid van haar handelen niet onder ogen gezien, integendeel: haar proceshouding en haar lakse optreden toen zij de tekortkomingen constateerde en daarop opmerkelijk werd gemaakt, wijst er eerder op dat de verdachte ervoor heeft gekozen – kennelijk louter uit bedrijfseconomische motieven – lang door te gaan met het verboden gedrag.

Bij het bepalen van de straf weegt het hof verder mee dat de verdachte een grote en belangrijke speler is op de internationale markt waar het gaat om het produceren van industriële verpakkingen voor onder meer gevaarlijke stoffen. De verdachte is onderdeel van [organisatie], een internationaal bedrijf dat zich richt op de productie en verkoop van industriële verpakkingen. De vestiging in Rotterdam Europoort bestaat sinds 1993 en is de grootste stalen vaten fabriek ter wereld. De verdachte draagt dan ook een grote verantwoordelijkheid waar het betreft het op de markt brengen van vaten conform de gestelde eisen. Het hof rekent het handelen van de verdachte haar zwaar aan.

Over 2022 was de jaaromzet van [organisatie] ruim 6 miljard US Dollar en bedroeg het nettoresultaat ruim 375 miljoen US Dollar. Voor een onderneming als de verdachte is naar het oordeel van het hof een geldboete zoals gevorderd een te gering strafrechtelijk signaal. Hetgeen hiervoor is overwogen in ogenschouw genomen, acht het hof een veel hogere geldboete dan ook aangewezen. Het hof zal ondanks dat er sprake is van meer dan één gepleegd strafbaar feit zich beperken tot het opleggen van de maximale geldboete voor één feit, zijnde € 780.000,00. Toepassing van artikel 9a Sr is gelet op de hoedanigheid van de verdachte, haar opstelling, en de aard en hoeveelheid van de bewezen verklaarde feiten, niet aan de orde. Dat het bewezenverklaarde feit uit 2012 is, maakt naar het oordeel van de rechtbank niet dat een lagere geldboete dan wel het achterwege blijven van de oplegging van enige straf aan de orde zou zijn.

Redelijke termijn

Het hof is van oordeel dat de behandeling van de zaak in eerste aanleg en in hoger beroep niet binnen een redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 EVRM heeft plaatsgevonden en dat dit matiging van de op te leggen geldboete tot gevolg moet hebben. De redelijke termijn is aangevangen met de doorzoeking van het bedrijfspand van de verdachte en het omliggende terrein op 22 maart 2012. Uitgaande van een redelijke termijn van twee jaren per instantie, is de redelijke termijn met negen jaren en tien maanden overschreden. Het hof zal de op te leggen geldboete daarom matigen met € 30.000,00.

Toepasselijke wettelijke voorschriften

De op te leggen straf is gegrond op de artikelen 23, 24, 51, 57 en 225 van het Wetboek van Strafrecht.

BESLISSING

Het hof:

Vernietigt het vonnis waarvan beroep en doet opnieuw recht:

Verklaart niet bewezen dat de verdachte het onder 1 tenlastegelegde heeft begaan en spreekt de verdachte daarvan vrij.

Verklaart zoals hiervoor overwogen bewezen dat de verdachte het onder 2 primair tenlastegelegde heeft begaan.

Verklaart niet bewezen hetgeen de verdachte meer of anders is tenlastegelegd dan hierboven is bewezenverklaard en spreekt de verdachte daarvan vrij.

Verklaart het onder 2 primair bewezenverklaarde strafbaar, kwalificeert dit als hiervoor vermeld en verklaart de verdachte strafbaar.

Veroordeelt de verdachte tot een **geldboete van € 750.000,00 (zevenhonderdvijftigduizend euro)**.

Noot

1. Een rechtspersoon kan slechts als dader van een strafbaar feit worden aangemerkt, indien zij (i) de

normadressaat van de overtreden norm is en (ii) indien een strafrechtelijk relevante gedraging of nalaten van een natuurlijke persoon redelijkerwijze aan de rechtspersoon kan worden toegerekend (en (iii) – uiteraard – als aan alle delictsbestanddelen (zoals bijvoorbeeld opzet/schuld) is voldaan, maar dat spreekt voor zich). Over de toerekening van de gedraging aan de rechtspersoon is veel geschreven en te zeggen, maar dat laat ik binnen het bestek van deze noot buiten beschouwing. Het onderhavige arrest ECLI:NL:GHAMS:2024:244 is vooral interessant in verband met de vraag naar de normadressaat.

2. Tot wie richt de overtreden norm zich precies? In principe richten strafrechtelijke normen zich tot iedereen, dus in beginsel kan iedereen ze dus ook overtreden. Bij rechtspersonen geldt wel dat het plegen van lijfelijke/fysische delicten lastiger denkbaar is, zoals huisvredebreuk, moord, verkrachting enzovoorts. De hoofdregel is dus dat strafrechtelijke normen gericht zijn tot eenieder, dit is alleen anders indien de betreffende norm in de wet- en/of regelgeving specifiek gericht is tot een bepaalde (rechts)persoon met een bepaalde kwaliteit. Deze delicten worden in het strafrecht ook wel *kwaliteitsdelicten* genoemd. Kwaliteitsdelicten komen relatief veel voor in het bijzonder strafrecht, zoals het milieustrafrecht (denk aan normen die tot de drijver van de inrichting, de vergunninghouder, de vervoerder, de afvalverwerker, de EVOA-kennisgever zijn gericht).

3. Soms is onduidelijk of de overtreden materiële milieunorm zich tot eenieder dan wel alleen tot een (rechts)persoon met een bepaalde kwaliteit richt; met andere woorden, soms is het de vraag of een bepaald delict als kwaliteitsdelict moet worden aangemerkt. Zie voor voorbeelden uit het milieustrafrecht HR 20 mei 1986, ECLI:NL:HR:1986:AC9365, NJ 1987/990, m.nt. Swart, *Men R* 1987/55, m.nt. Gilhuis waarbij een werknemer zich op het standpunt stelde dat hij niet voor het lozen van afvalwater kon worden vervolgd omdat de norm van art. 1 Wvo zich uitsluitend tot (rechts)personen zou richten “*die hun bedrijf maken van het verwerken van afvalstoffen*”. De Hoge Raad verwierp dit verweer omdat art. 1 Wvo zich tot *eenieder* richt (en dus geen kwaliteitsdelict is). Tot diezelfde conclusie kwam de Hoge Raad ten aanzien van art. 49a lid 1 MRCP (HR 13 november 2001, ECLI:NL:HR:2001:AB3141, *Men R* 2002/70, m.nt. Hendriks, *JM* 2002/26, m.nt. Koopmans, NJ 2002/219) en ten aanzien van de verbodsbepaling van art. 3 Regeling technische maatregelen 2000 inzake het aanbrenge van voorzieningen aan netten die de mazen in enig deel van het net kunnen versperren of de feitelijke afmetingen daarvan kunnen verkleinen (HR 29 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR7619, *NbSr* 2005/206).

4. In HR 2 juni 1992, ECLI:NL:HR:1992:ZC9042, NJ 1992/754, m.nt. Knigge bepaalde de Hoge Raad dat art. 4 lid 2 Besluit luchtvaartuigtoepassingen bestrijdingsmiddelen wél een kwaliteitsdelict is en uitsluitend gericht is tot de piloot en dus niet op het gedagvaarde bedrijf waarbij de piloot in dienst was.

5. Onderhavige uitspraak is ook een mooi voorbeeld waarbij de strafrechter heeft geoordeeld (of beter gezegd: heeft móeten oordelen) dat sprake is van een kwaliteitsdelict en dat de betreffende verdachte *niet* als normadressaat kan worden aangemerkt. Het gaat in deze zaak om een producent van verpakkingen (vaten) van gevaarlijke stoffen – kennelijk een “wereldleider industriële verpakkingen”, aldus de inhoudsindicatie op rechtspraak.nl. De producent werd vervolgd wegens valsheid in geschrift en diverse overtredingen van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS). Het hof constateert ten aanzien van die laatste verdenkingen dat de producent van verpakkingen door de wetgever niet expliciet is opgenomen als normadressaat onder de WVGS, en dus ook niet als normadressaat kan worden aangemerkt. Het “leuke” aan dit arrest is, is dat het hof deze conclusie heel duidelijk knarsetandend trekt: het hof steekt niet onder stoelen of banken dat zij het eigenlijk onzin vindt dat de producent door de wetgever niet als normadressaat van de WVGS is aangemerkt. Volgens het hof zijn de handelingen van de producent van de verpakker weliswaar wat verder verwijderd van het vervoer, maar “*als er iemand direct invloed heeft op de veiligheid van voor het vervoer te gebruiken verpakkingen, is dat toch de producent daarvan wel*”. Volgens het hof gaat het hier om verpakkingen die specifiek (mede) bestemd zijn om gevaarlijke goederen in te vervoeren en is de producent van de verpakkingen “*een schakel die noodzakelijk is voor het vervoer en van grote invloed is op het veilig vervoeren van gevaarlijke stoffen*”. Onder duidelijk protest overweegt het hof dan ook dat de nationale wetgever “klaarblijkelijk bewust” de producent van verpakkingen die mede bestemd zijn voor het vervoer van gevaarlijke stoffen “tot nu toe” niet onder de reikwijdte van de WVGS heeft gebracht en dat het aanmerken van de producent als normadressaat van de WVGS een te ruime uitleg van de wet zou inhouden en strijd zou opleveren met het lex-certabeginsel. Het hof kan dan ook niet anders dan de verdachte – aldus onder protest – voor de WVGS-feiten vrijspreken. Zou de wetgever dit venijnige signaal oppikken en de WVGS gaan aanpassen? De toekomst zal het leren.

6. Overigens werd de producent wel veroordeeld wegens het (meerdere keren) plegen van valsheid in geschrift door het aanbrenge van UN-kenmerken op de vaten en deze vaten op de markt brengen, terwijl zij wist dat de vaten niet door de hydraulische druktest kwamen. Boete: EUR 750.000, wat in strafrechtland fors genoemd mag worden. Ook hier (zie noot bij de Sabic-uitspraak; *Men R* 2024/34) was voor de hoogte van de boete relevant dat de verdachte onderdeel uitmaakte van een groter, internationaal concern met een jaaromzet in 2022 van ruim 6 miljard US Dollar – al werd hier, anders dan in de Sabic-uitspraak, niet de 10%-regeling toegepast).

Renate Croes